

УТВЪРДИЛ:.....

ИНЖ. РАДИ ДОБРЕВ

ДИРЕКТОР НА ПТГ-ВАРНА

Заповед № 2908 / 12.09 2025 г.

ПЛАН
за дейностите за предотвратяване
на отпадането от образователната
система на деца и ученици
в задължителна предучилищна и
училищна възраст

I. КОНТЕКСТ

Постигането на възможно най-пълнен обхват на децата и учениците, подлежащи на задължително образование и провеждането на политики за повишаване качеството на образованието и предотвратяването на отпадането от училище е сред основните приоритети на държавната образователна политика. Закономерно и обосновано е той да бъде сред водещите задачи и на всяка образователна институция.

С разпоредбата на чл. 53, ал. 1 от Конституцията на Република България всеки има право на образование. За да можем да постигнем целите на образованието, децата и учениците трябва да бъдат в училище. Училищното обучение до 16-годишна възраст е задължително (чл. 53, ал. 2 от Конституцията на Република България). В колкото по-голяма степен ограничим рисковите фактори и пречките пред редовното посещение на училище, толкова с по-голям процент на сигурност можем да се надяваме на пълноценна личностна и житейска реализация на нашите ученици в дългосрочен план.

Държавата провежда политики за повишаване на качеството на образованието и предотвратяване на ранното отпадане на учениците от училище (чл. 5, ал. 2 от ЗПУО). С ПМС № 100/8.06.2018 г., изм. и доп. с ПМС № 259/14.10.2019 г. е приет Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Средство с голям потенциал за превенция е създаването на благоприятна образователна среда и оказване на ефективна обща подкрепа на децата и учениците за пълноценното им включване в училищния живот. На ниво училище е важно да бъдат активизирани всички ресурси за създаване на пълноценни и мотивиращи условия, които да гарантират пълноценно физическо, психично и социално развитие на децата и учениците.

За постигането на ефективност и резултатност в дейността на образователната институция са важни, както осмислената и задълбочена дейност на всеки отделен педагогически специалист, така и връзките и взаимодействията вътре в училището и на образователната институция с всички заинтересовани страни. Необходима е оптимална организация и синхрон на усилията.

Училищната програма за превенция на ранното напускане на ученици от училище е съобразена със стратегията за развитие на ПТГ за периода 2020/2021 – 2025/2026 г. и с Наредбата за приобщаващото образование, като предпоставка за осигуряване на подкрепа за личностното развитие на учениците. Базира се на следните основни принципи за приобщаващото образование:

- Всяко дете има право на образование, включително право на равен достъп да качествено професионално образование;
- Създаване на подкрепяща образователна среда, утвърждаваща човешката личност. Това предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретния ученик в по-голяма степен от колкото ученикът да се адаптира към системата;

- В училище не се допуска дискриминация, основана на раса, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус. Различията между учениците са източник на многообразие и богатство;

- За да се превърне програмата за ранно напускане на училище в реалност е необходимо всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, форми на комуникация да: бъдат съобразени с потребностите на учениците; стимулират активното участие на младежите в образователния процес; бъдат гъвкави и динамични.

II. ВИЗИЯ НА УЧИЛИЩЕТО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата се основава на визията на ПТГ- Варна като гимназия, която гарантира високо качество на образование на своите възпитаници с цел формирането им като личности с необходимите общочовешки ценности, добродетели и култура. Приоритет на гимназията е подобряване на възможностите за равен достъп до образование на всеки младеж и съобразяване с индивидуалните способности и потребности на всеки ученик.

Силни страни:

- Високо квалифицирани специалисти, работещи в екипи;
- Добра материално-техническа база за теоретично и практическо обучение по професии, общезитие за ученици от провинцията;
- Интерактивни методи на обучение, активно използване на ИКТ в обучението за преодоляване на класно-урочния модел;
- Споделяне на добри практики в общността по линия на вътрешната квалификация;
- Сътрудничество между средните и висшите училища, обучаващите институции и бизнес;
- Плановите на методическото обединение на класните ръководители и плана на педагогическия съветник да актуализира всяка учебна година участието на учениците в извънкласните дейности и изяви - празници, концерти, чествания и други - това дава възможност за изява на всеки ученик съобразно потребностите и способностите си извън класната стая;
- Мотивиране на учениците за участие в общински, регионални, национални и международни конкурси, състезания, клубове и други изяви;
- Подкрепа на ученици както с изявени дарби, така и на ученици със специални образователни потребности;
- Позитивен психологически климат на всички нива в училищната общност;
- Развитие на социалната и емоционалната интелигентност у учениците - работа с метода „връстници обучават връстници“;
- Своевременно идентифициране на учениците в риск;

- Ефективно взаимодействие между класен ръководител, учител, родител, психолог, педагогически съветник и УКППАМ за превенция за ранното напускане на училище;

Слаби страни:

- Непълна информация за реализацията на завършилите ученици;
- Неэффективна е ролята на ученическото самоуправление като гарант за създаване на подкрепяща среда за ученици, застрашени от напускане на училище;

Възможности:

- Включване на всички ученици в организирано обучение по професии в реални условия;
- Нови форми за ангажиране на родителите в учебно-възпитателния процес;
- Действено ученическо самоуправление;
- Съвместна работа с дирекция „Превенции” в партньорство със Сдружение „Асоциация на варненските организации за превенция на наркомани” по програмата за превенция на употребата на наркотични вещества сред ученици от 8 до 12 класове;
- Разширяване на извънкласните и извън училищни форми за работа с учениците съобразно възможностите и интересите им.

Заплахи:

- Липсата на заинтересованост у родители или настойници;
- Миграция на родители и ученици по време на учебната година.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Създаване на подкрепяща среда за приобщаване на учениците в гимназията след постъпването им в осми клас.

2. Развитие на потенциала на всеки ученик с цел реализация в личностен, професионален и социален план - стимулиране на гласи и поведение за мотивирано обучение.

3. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците въз основа на оценката на индивидуалните им потребности.

IV. ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

1. Оценка на риска от ранно напускане на новоприетите ученици в ПТГ. Идентифициране на рисковите фактори, предшестващи напускането:

- Проблем в кариерното ориентиране на ученика и семейството му - неинформиран избор на образование и професия;

- Затруднена адаптация към изискванията в гимназията;
- Проблемна семейна и приятелска среда, в това число, ситуации на бедност и дискриминация;
- Оценка на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците по инициатива на родителя/представител на детето, което полага грижи, учителите, класния ръководител или училищния психолог. Оценката се провежда индивидуално за всеки ученик със съгласието на родителя от специалист;
- Затрудненията, които могат да предизвикат ранно отпадане от училище могат да бъдат: във физическото, познавателно, езиково, социално, емоционално, творческо развитие на учениците спрямо съучениците им от същата възрастова група;
 - наличие на специфични особености на личността, които влияят на учениците;
 - промени в поведението и нарушения на Правилника за дейността на гимназията;
 - липса на социален опит за справяне с конфликтни ситуации в училище;
 - наличие на изяви силни страни на ученика в конкретна област от живота, изкуството, спорта, които се нуждаят от развитие и стимулиране, без това да се отразява на образованието им;

2. Ежегодно актуализиране на регистъра за застрашените от напускане на училище ученици.

3. Своевременен анализ за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на всеки ученик, застрашен от напускане на училище се предоставя:

- за всеки изготвен план за подкрепа за конкретния ученик, в зависимост от конкретните условия съвместно с учител, психолог или педагогически съветник;
- кариерно ориентиране – индивидуално и/или групово;
- допълнителна подкрепа за повишаване на нивото на знанията чрез индивидуално консултиране от учител;
- работа в екип от учители, педагогически съветник, психолог, социален работник и други представители от външни институции;

4. Анализ на постиженията на застрашените от напускане ученици и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство.

5. За развитие на потенциала на всеки ученик с цел реализация в професионален план:

- използване на интерактивни методи в учебно-възпитателния процес.
- Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентиране към индивидуалните потребности и интереси на учениците;
- споделяне на добри практики в общността по линия на вътрешна квалификация.
- планиране и организиране на занимания по интереси за развитие на способностите, компетентностите и изявата на учениците в областта на науката, технологиите, изкуствата

и спорта;

- избор на подходящи методи и форми за оценяване на постиженията и стимулиране с морални и материални награди;

- привличане и мотивиране на учениците за участие в общински, регионални, национални и международни конкурси и състезания.

6. За развитие на потенциала на всеки ученик в личностен и социален план:

- създаване на образователна среда, утвърждаваща човешката личност, свободна от насилие и страх;

- проучване чрез анкети, индивидуални разговори и други методи на потребностите, възможностите и интересите, постиженията на учениците с цел активното им участие в различните форми на извънкласни дейности;

- насърчаване на доброволчеството и менторството - участие на учениците в организирани групи за занимания в областта на глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;

- работа в екип - привличане на лидерите в класа за допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците в риск;

- Изграждане на фокус групи за повишаване на социалните умения учениците;

- Прилагане на различни форми на групова работа с класа - тренинги, беседи, дискусии за изграждане на социални умения у учениците;

- Повишаване броя на ученици-ментори от училищните клубове: ООН и училищен Превантивен клуб за подкрепа на учениците в риск;

- Стимулиране на учениците с морални и материални награди, участие в лагер - обучение, организирани от външни институции.

6. Взаимодействие с родителската общност, приобщаването ѝ за активно сътрудничество за превенция на ранното напускане на училище.

- Планиране и организиране на съвместни дейности с родителите;

- Своевременно и периодично предоставяне на информация за успеха и дисциплината на учениците;

- Фамилно консултиране от педагогическия съветник и училищния психолог за конструктивно решаване на конфликтите.

7. Допълнителната подкрепа за личностно развитие на учениците включва следните дейности:

- Създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;

- Формиране на умения у учениците и общностите-семејство, приятелска среда, клас-за идентифициране на нуждите им и търсене на решения за удовлетворяването им;

- Подкрепата се реализира при активното участие на ученика и семейството му като партньори в процеса;

- Превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение в училище;

- Ефективен диалог между училище-външни институции, имащи отношение към проблема (социален работник, представител на ДПС, други).

8. Реализирането на дейностите за обща подкрепа за личностно развитие в училището се осъществява чрез план за действие, когато:

- в средата се установят рискови фактори, които влияят върху обучението на ученика-целта е да се преодолеят максимално затрудненията;

- се установи, че ученикът напредва по-бързо от връстниците си - целта е ученикът да развие своите възможности и дарби в най-висока степен;

- учителите или класният ръководител запознават родителя /представителят на детето с изготвения план за действие за обща подкрепа и го информират за резултатите от изпълнението.

9. За осигуряване и координиране на дейностите за обща и допълнителна подкрепа в началото на всяка учебна година:

- директорът със заповед определя екипа за личностно развитие (координатор, класен ръководител, психолог, педагогически съветник);

- утвърждава се списък на учениците, на които ще се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие - ученици в риск и ученици с изяви способности;

- за всеки ученик се изготвя портфолио и лично образователно дело, в които се съхранява информацията.

10. Дейностите за превенция на ранното напускане а училище имат за цел изграждане на позитивен организационен и психологически климат, вкл. и психологическа подкрепа, насочена към ученици, учители, училищно управление и родители.

V. ЕКИП ЗА ОБХВАТ

Заседания на участниците на екипа за обхват се провеждат при възникнала необходимост, по инициатива на директора или друг участник от екипа.

Участниците в екип за обхват работят в сътрудничество с всички педагогически специалисти в училището. Осъществяват системни връзки и съвместни дейности с представителите на общината, отдел „Закрила на детето“, дирекция „Социално подпомагане“, МВР, обществени възпитатели и МКБППМН, представители на социални услуги – центрове за обществена подкрепа, центрове за социална превенция и др.

Дейността на участниците на екипа за обхват е част от мерки и отговорности на заинтересовани институции, които в тяхната съвкупност се очаква да доведат до подобряване на обхвата и включването в образователната система и ограничаване на

ранното отпадане на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст.

Дейността на участниците на екипа за обхват се отчита регулярно - в края на първия учебен срок и в края на учебната година – по преценка на директора пред педагогическия съвет на училището.

VI. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Намаляване на броя ученици, напуснали ПТГ през първата учебна година.
2. Намаляване на неизвинените и извинените отсъствия.
3. Повишаване на броя ученици, ангажирани в училищни и извънучилищни дейности: състезания, клубове по интереси и други форми на извънкласна работа вследствие на оказаната подкрепа както на ученици с изявени дарби, така и на ученици в риск.
4. Повишаване на успеха на застрашените ученици.
5. Подобряване на индивидуалната и диференцирана работа с учениците, застрашени от ранно напускане на училище.
6. Повишаване броя на младежите, успешно положили ДЗИ.